

Országos Tervhivatal
Budapest, V., Nádor u 9-15.
Telefon: 111-050.
Előadó: Bátyka-Varga
04068/1951.

Ö. T. 3
Tárgy: ~~Rendelattervezet az ujitási~~
ügyek intézésének egységes szabályo-
zása.

Készült: 40 példányban.

.....1.....szám.

375/4.
Előterjesztés a Minisztertanácshoz

Kérem a Minisztertanácsot, járuljon hozzá ahhoz, hogy a mellékelt szövegű rendelet tervezete a Magyar Közlöny Minisztertanácsai és Miniszteri Rendeltek Tárában a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának rendelo-
teként megjelenjék.

I.

A rendelettervezet kidolgozását elsősorban az tette szükségessé, hogy a Népgazdasági Tanács 634/34/1950. számú határozatával Műszaki Fejlesztési Hivatalt állított fel, és a Hivatal elvi irányító szerepének le-
szögezésével, a szakminisztériumok feladatává tette az ujitási ügyek intézésének irányítását a különböző népgazdasági ágakban. A fokozott decentralizációból folyó változtatások keresztülvétele jó alkalom volt arra, hogy az eddig fennállott rendelkezéseket egységes szerkezetbe foglaljuk. E szerkesztési munka során felhasználtuk az érvényben levő rendelkezések alkalmazása folyamán szerzett tapasztalatokat. A kodifikációs munka lehetővé tette azt is, hogy az ujitó tevékenységre vonatkozó rendelkezéseket az abból a szempontból is fejlettebb terv-
országok, elsősorban a Szovjetunió, vonatkozó jogszabályainak átvéte-
lével finomítsuk, illetőleg továbbfejlesszük.

Az előterjesztett rendelettervezet, összefoglalva, az alábbi szempon-
tokból jelenti a fennálló szabályozás továbbfejlesztését:

- a. egységes szerkezetbe fogja az ujitási ügyek intézését szabályozó 151/1950./V.31./ és az államigazgatás észszerúsítésének előmozdításáról szóló 204/1950./VIII.11./ M.T. számú rendeleteket, valamint az időközben ebben a körben kiadott N.T. határozatok anyagát;
- b. az ujitási ügyek intézésének irányítását a Találmányi Hivatalról az ill. tényleg minisztériumokra decentralizálja és ezzel közelebb viszi a vállalatokhoz az ujitási adminisztrációt;
- c. az ujitó mozgalom eredményeit, az ujitási feladatterveken keresztül szerves kapcsolatba hozza a vállalatok műszaki fejlesztési terveivel;
- d. intézményes előírásokkal kívánja biztosítani az elfogadott ujitási javaslatok gyorsütemű megvalósítását.

II.

A rendelettervezet új rendelkezéseit - összevetve a 151/1950./V.31./ M.T. /a továbbiakban: R./, illetőleg a 204/1950./VIII.11./ M.T. számú /a továbbiakban: Rac./ rendeletekkel - az alábbiakban ismertetem:

1. §. A tervezet, a szovjet gyakorlatnak megfelelően, különbséget tesz az ujitás három faja - műszaki tökéletesítés, termelési észszerúsítés, ügyviteli /adminisztratív/ észszerúsítés - között. Ezek közül a kategóriák közül csak a műszaki tökéletesítés jelenti a

termelés tulajdonképeni műszaki fejlesztését, ennek megfelelően a termelési egyszerűsítés csak a műszaki tökéletesítés esetén járó díj 50%-a erejéig díjazható. A /8/ bekezdés enyhíti a R. 1.§./4/ bekezdésének rendelkezését: ujitásként fogadja el az olyan javaslatot, amely "legalább elvileg" mutat rá a kitűzött feladat megoldására. Ezáltal biztosítja a díjazást olyan ujitók számára is, akik iskolázottságuknál fogva, a javasolt megoldás műszaki kivitelezését nem tudják kidolgozni.

- 2.§. Lényegében egyezik az R.2.§.-ával, a /2/ és /3/ bekezdésekben foglalt stiláris módosításokkal.
- 3.§. Az R. 3.§.-ához képest annyiban tér el, hogy az ujitási díjat az összes körülmények mérlegelésével állapítja meg, abban az esetben is, ha az ujitás nagy mennyiségben előállított cikknél javasolt kisebb módosítást. A tapasztalat szerint sokszor a kisebb méretű műszaki fejlesztést biztosító ujitási javaslatok aránytalanul magas összegű díjazásban részesültek annak következtében, hogy az ujitás valamely tömegcikk előállítására vonatkozott. Az új rendelkezés lehetőséget biztosít az ilyen aránytalanság kiküszöbölésére.
- 5.§. Az 1.§. rendelkezéseinek megfelelően, a termelési egyszerűsítés esetén csak a skála szerinti ujitási díj fele jár. Átvételt esetén az ujitónak 60%, az átvételt javasolónak 25% jár, szemben az R. 5.§.-ában előírt 75, illetőleg 10 %-kal. E rendelkezés az ujitások gyors átvételét kívánja előmozdítani.

E §./7/ bekezdése új rendelkezésként lehetőséget biztosít az ujitási díj leszállítására abban az esetben, ha a javaslat előterjesztése legalább részben a javaslattevő munkaköréhez tartozik és a munkakörét jól ellátó dolgozótól kötelességszerűen elvárható.

A /8/ bekezdés kizárja ugyanannak a javaslatnak két címen történő díjazását.

- 6.§. Az ujitási díj folyósításának egyszerűsítésére a kifizetés az eddigi 4 részlet helyett 3 részletben történik.
- 7.§. Új rendelkezés annak kimondása, hogy na az ujitás eredménye nem a díjfizetőnek a javára válik, a díj áthárításának előfeltétele az, hogy a díjat kifizető az áthárítási szándékot az ujitás elfogadásától számított 8 napon belül közölje.
- 8.§. A 242/1950./IX.26./ M.T.számú rendeletnek megfelelően módosított szöveg.
- 10.§. Ez és a következő §.-ok, az időközben kiadott 1950.évi 32. évi tv.r.-nek megfelelően, az állami vállalatok irányító szerveiről beszélnek. Ezzel a külön ujitási és irányító fórum rendszer egybeolvad.

Az ujitási ügyek intézését irányító központi szervek között a Műszaki Fejlesztési Hivatal is szerepel. Új rendelkezés annak kimondása is, hogy az ujitási ügyek intézését irányító központi szervek megkeresésére az állami vállalatok és intézmények kötelesek szakvéleményt adni.

11. §. E szakasz részletesen szabályozza a Műszaki Fejlesztési Hivatal és az Országos Találmányi Hivatal ujitási feladatkörét és megállapítja, hogy az R. 11. §.-a alapján az Országos Találmányi Hivatalban felállított döntőbizottság milyen ügyekben jár el.
12. §. Az ujitási ügyintézés decentralizálásának megfelelően a miniszter díjmegállapítási jogkörének értékhatára 10.000 Ft-ról 25.000 Ft-ra emelkedik. Az ujitási csoportokat, illetőleg osztályokat a gazdasági minisztériumokban a műszaki fejlesztési főosztály /osztály/ keretében kell megszervezni.
- Uj rendelkezés a minisztériumi ujitási döntőbizottságok felállítása is. Ezeknek munkájában a Találmányi Hivatalnak a kiküldöttje is résztvesz és a gyakorlat olvi egységének biztosítására fel szólalására az ügyet a Találmányi Hivatalban működő döntőbizottság elé kell vinni.
13. §. E szakasz együttesen szabályozza a minisztériumi termelési főosztályok ujitási szerveinek feladatkörét és a bizottságnak 10.000 és 20.000 Ft között ujitási díjmegállapító jogkört biztosít. Az ujitási megbizottak a termelési főosztályokon is a műszaki osztály kötelességében működnek.
- 14-15. §. A rendelet az irányító szervek ujitási bizottságainak és megbizottainak fő feladatává az alárendelt intézmények ujitási ügyintézésének és az azoknál működő ujitási szervek munkájának fejlesztését teszi.
- A vállalati ujitási megbizott közreműködik a műszaki fejlesztési terv összeállításában és résztvesz az ujitási feladattervek kidolgozásában. Ezáltal az ujitási feladattervek a műszaki fejlesztési terv végrehajtásának eszközeivé válnak.
16. §. Az R. 22. §.-a szerint a közületi szerveknél ujitási bizottságot kell alakítani, ha az alkalmazottak létszáma eléri a 20 főt. Ezt a rendelkezést a Rac. 10. §.-a hatályon kívül helyezte. A tervezet a régi jogállapotot állítja helyre, annak érdekében, hogy az ujitási mozgalom az államigazgatási és államhatalmi szerveknél is erőteljesebben fejlődjen. Az ügyviteli észszerűsítési javaslatok ügyeinek intézését szabályozó V. fejezet gondoskodik arról, hogy ugyanannál a szervnél párhuzamosan ujitási megbizott és észszerűsítési megbizott ne működjen, illetőleg csak egyetlen, ujitási naplót vezessenek.
21. §. Uj rendelkezések biztosítják az ujitó számára annak lehetőségét, hogy javaslatának sorsát mindvégig figyelemmel kísérje. Úgyéről az ügyintézés bármely szakaszában tájékoztatni kell és értesíteni kell ügyének áttételéről, valamint ujitásának más üzomben való bevezetéséről.

Uj rendelkezések szabályozzák az ujitó kötelességeit, elsősorban a megvalósításban való kötelező közreműködést. Ennek megtagadása esetén az ujitási díj leszállítható.

23. §. A tervezet, új rendelkezésként, előírja, hogy a javaslat elbírálásalkalmával - mind elfogadás, mind elutasítás esetén - részletesen meg kell adni az elfogadás, illetőleg elutasítás indokát. Ha a javaslat megvalósítását csak a javaslat elbírálása helyén nem tartják lehetségesnek és időszorúnak, erről a felettes ujitási szervet haladéktalanul értesíteni kell. Ezek a rendelkezések egyrészt az ujitó tájékoztatását, másrészt azt a célt szolgálják, hogy a megvalósítható ujitásokat komoly alap nélkül ne utasíthassák el.
- A SZOT a rendelettervezet szövegével kapcsolatban - melynek ez a része egyébként egyezik az R. 29. §.-ával - kifogásolja, hogy az ujitási bizottság határozatát a vállalatvezető megerősítheti, illetőleg meg fellebbezheti. A Tanács felveti a kérdést, hogy ilyen rendszer mellett van-e szükség a bizottságra. Véleményünk szerint a rendelkezés változatlan fenntartása indokolt, mert csak így lehet összhangba hozni a vállalatvezető egyéni felelősségének az elvét az ujitó tevékenységnek lehetőleg bizottsági elbírálást kívánó mozgalmi jellegével.
25. §. E szakasz teljesen új rendelkezései az elfogadott ujitások intézményes megvalósításának biztosítását szolgálják és lehetővé teszik, hogy az irányító szerv különleges rendelkezéseket teheszen az elfogadó, illetőleg az irányítása alatt álló többi vállalatok irányában a szükséges kísérletek elfégzésére, a mintadarab elkészítésére, valamint a bevezetéshez szükséges egyéb intézkedésekre.
26. §. A szovjet jogból átvétel az ujitásnak, illetőleg az ujitási díjnak a munkakönyvbe való bevezetése.
27. §. Új rendelkezés annak lehetővé tétele, hogy a másodfoku ujitási szerv folyósíthassa, az értékre tekintettel, felsőbb fokú szerv által megállapítandó díjnak azt a részét, amelyet egyébként maga is megállapíthatna. Ez az előírás az ujitási díjak folyósítását kívánja meggyorsítani.
29. §. A tervezet egyszerűsíti a jogorvoslati eljárást és az ujitási ügyek elhúzásának meggátolása érdekében általában egyfoku jogorvoslatot rendszeresít. A másodfoku döntés ellen további jogorvoslatnak csak akkor van helye, ha az az elsőfokot megváltoztatta, azonban a javaslatot végső fokon csak minisztériumi ujitási szerv utasíthatja el.
30. §. A műszaki fejlesztési terv készítésére kötelezett vállalatoknak ujitási feladatkerveket kell kidolgozniuk. Ennek munkálataiba az ujitási megbízott is köteles közreműködni. Az ujitási feladatterv kidolgozása az új rendelkezések révén szervez részévé lesz a műszaki fejlesztési tervek végrehajtásának.
31. §. A kifejezetten kísérleti célokra létesített üzemeken túlmenően, a tervezet szerint, egyes vállalatokat is ki kell jelölni, amelyek az iparágban felmerült olyan ujitásokat kötelesek kikísérletezni, amelyek kikísérletezése az elfogadás helyén nem lehetséges. Ez az intézkedés azon a tapasztalt nehézségen kíván segíteni, hogy számos ujitás megvalósítása a kísérleti kapacitás hiánya miatt elhúzódik, illetőleg teljesen elmarad.

32. §. Az R. 40. §.-a szerint az évi összes munkabér egy hónapra kiszámított átlagának 1 %-a erejéig a vállalat külön engedély nélkül ráfordításokat tehet a kötelezően elrendelt ujitások bevezetésére. Ez a kategória a tervezetben foglalt szabályozás szerint megszűnik, minthogy az ujitások bevezetése része lett a műszaki fejlesztési tervnek, illetőleg a kötelezően bevezetendő ujitásokat a műszaki fejlesztési terv készítésére kiadott rendelkezések fogják előírni. Ezért indokolt, hogy a szóbanforgó 1% a felettes szerv utasítására igénybe vétessék azoknak az ujitásoknak a kikisérletelési, stb. költségeire, amelyek megvalósítását a felettes szerv rendelte el.
33. §. Új rendelkezései a Műszaki Dokumentációs Központ szervezetét intézményesen bekapcsolják a tapasztalatszerelő és egyrésztől a szélesebb kört érintő tapasztalatszerelő-anyag rendszeres begyűjtését és nyilvántartását, másrészt ennek az anyagnak szakmánkénti ingyenes beszerzési lehetőségét biztosítják.
34. §. Új rendelkezései kötelezően előírják a felettes tervező szervek számára, hogy a tervek kötelezettek szélesebb köre felé a műszaki fejlesztési tervekben kötelezően írják elő a fontosabb ujitások megvalósítását, a vállalat számára pedig kötelezővé teszik a megelőző tervidőszakban felmerülő ujitások beépítését a műszaki fejlesztési tervbe.
36. §. Ez a szakasz a kutató és tervező intézetek által kutató, tervező, stb. munkakörben foglalkoztatott dolgozók ujitásainak eddig rendezetlen ügyét kívánja megoldani. Minthogy ezek a dolgozók az esetek nagyobb részében éppen a műszaki fejlesztést szolgáló konstrukciók kidolgozásán fáradoznak, s így a kidolgozott újszerű megoldás mondhatni munkakörükbe vág, a többi ujitóknak járó díj kifizetése számukra nem volna indokolt. A tervezet ezt a kérdést - a szovjet szabályozás nyomán - úgy oldja meg, hogy a szóbanforgó dolgozók a szakminisztertől jutalmat kaphatnak és a díj-megállapítás tekintetében az Országos Találmányi Hivatalhoz fellebbezhetnek.
- 37-41. §. Az észszerűsítési javaslatok ügyeinek intézését a tervezet egybekapcsolja az ujitási javaslatok ügyeinek intézésével. Ezáltal megszűnik a párhuzamos ujitási, illetőleg észszerűsítési napló vezetése, valamint a párhuzamos ujitási és észszerűsítési előadók működése. A tervezet elveti a Rac. 2. §.-ának azt a rendelkezését, hogy észszerűsítési javaslatért ugyanazon személy egy éven belül csak kétszer jutalmazható, mert ez az intézkedés főkezi az ujitó mozgalom lendületét a hivatal jellegű intézményeknél. Új intézkedés annak kimondása is, hogy a vállalatoknál folyósított észszerűsítési jutalmat a vállalatvezetői alap terhére kell kifizetni.
42. §. Új rendelkezés annak kimondása, hogy az ujitási ügyekben hozott büntető ítéleteken túlmenően, az ügyészi indítványokat is meg kell küldeni az Országos Találmányi Hivatalnak, az illetékes minisztérium ujitási osztályának, valamint a SZOT-nak. Továbbmenő új rendelkezés a rendbirságolás lehetőségének bevezetése az ujitási ügyek intézése során elkövetett szabálytalanságok megtorlására.

III.

A rendelettervezet tárgyalásába széles körben bevontuk az érdekeltektől minisztériumokat, főhatóságokat és a legjelentősebb fővárosi üzemek vezetőit és élmunkásköröit is. A tervezet tárgyalásán résztvettek:

Doge Lajos K.G.M.	Vitéz Endre O.T.H.
Forgó Károly B.E.M.	Ádám László Mész. Fejl. Hiv.
Karsai László Kip.M.	Kenczler Ödön "
Radó Dezső K.P.M.	Szabó János Mész. Dok. Központ
Jakó Sándor É.M.	Ormay Imre -"-
Aszódi Vilmos F.M.	Koron Pál Kohóipari Terv. Iroda
Fejér Dezső P.M.	Simon Henrik Honvédség H.T.I.
Kunszeri Béla B.M.	Török János KÖZÉPTERV
Lackó Béláné Bk.M.	Vajda Pál "
Simk Miklós H.V.K.	Erdős Jenő Gépipari Beruh. V.
dr. Bócz Lajos H.M.	Somogyvári László
Szédelyi Erzsébet Élclm.M.	Szmolinka Rezső Hungária Vegyiművek
Galambos Mihályné Tud. Ak.	Zachár Vilmos MÁVAG
Lócz Lajos Nm.M.	Diós János Ganz Kapcsoló
Párkányiné Eü.M.	Becs László Ruggyantágyár
Pongrácz István SZOT	Eppler Géza Kelenföldi Textilkombinát
Valkó Endre MTESZ	Kemény János Ganz Hajó
Orlányi Sándor V.K.M.	Helgye Árpád Ganz Hajó
Germán István B.B.	Kovács Árpád Ganz Hajó
dr. Ábrai Géza B.B.	Balázs József Északi Járműjavító
dr. Hont Péter O.T.H.	Vész János " "
Maros László "	

A rendelettervezetbe foglalt új rendelkezések alapelveit a Nép gazdasági Tanács f. hó 15.-i ülésén tárgyalta és hozzájárult a rendelettervezetnek a Minisztériumok előterjesztéséhez.

Budapest, 1951. február hó 21.-én.

A kiadvány hitelesítője:

Balogh Pál
/Balogh Pálné/
szig. biz. ügykez. vezetője

Vas Zoltán s.k.

az Országos Tervhivatal elnöke

Népgazdasági Tanács elnöke: Javasolja, hogy a rendeletben a következő módosításokat hajtsák végre: az 1.§./1/ bekezdése második sorában a "vagy más rendelkezésben" kifejezést hagyják el. A 2.§. pedig teljesen maradjon el. Javasolja továbbá, hogy a rendelet mondja ki azt is, hogy a birság kiszabását tartalmazó határozatot csak a Tervhivatal elnöke, vagy elnökhelyettese írhatta alá. Kéri továbbá az Országos Tervhivatal elnökét, hogy a rendelet alapján kiszabott birságolások lehetőleg ne legyenek tömegesek.

Bánya- és energiaügyi miniszter: Helyesnek látná, ha a rendelet azokról az esetekről is intézkednék, amikor a határidő be nem tartásának az oka az, hogy a Tervhivatal rendelkezését az érdekeltek későn kapják meg.

Minisztertanács az előterjesztést a Népgazdasági Tanács elnöke észrevételeinek figyelembevételével elfogadta.

4./

Országos Tervhivatal elnöke: előterjeszti rendlettervezetét az ujitási ügyek intézésének egységes szabályozásáról és előadja, hogy két részletkérdést érintő módosító indítványa van, amelyeket a Népgazdasági Tanáccsal még ki fog tárgyalni.

Népgazdasági Tanács elnöke: Javasolja, hogy a Népgazdasági Tanács ebben a tárgyban hozott határozatait dolgozzák be a rendelet szövegébe. Kéri továbbá, hogy a végleges szöveget az Országos Tervhivatal elnöke a Népgazdasági Tanács titkárságával közösen állapítsa meg.

Igazságügyminiszter: Javasolja, hogy a rendeletben megállapított büncselekmények az előterjesztett szövegtől eltérően ne hivatalból, hanem az illetékes miniszter indítványára üldözendők legyenek, ugyanugy, mint az a tervgazdálkodási büncselekményeknél van.

Minisztertanács az előterjesztést a Népgazdasági Tanács elnöke és az